

**QORTI ĊIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR IMHALLEF
DR FRANCESCO DEPASQUALE
LL.D. LL.M. (IMLI)**

**Seduta ta' nhar l-Erbgħa
Tnax (12) ta' Ġunju 2024**

Rikors Numru 924/2016 FDP

Fl-ismijiet

**Integrated Business Systems Limited
(C 18440)**

Vs

Microsoft Ireland Operations Limited

U

**Microsoft Malta Limited
(C 35520)**

Il-Qorti:-

1. Rat ir-rikors datat 14 ta' Ottubru 2016, li permezz tiegħu s-soċjeta' rikorrenti ppremettiet u talbet s-segwenti:
 1. *Illi s-soċjeta' attriċi kienet toffri servizzi ta' software development lil numru ta' klijenti tagħha;*
 2. *Illi s-soċjeta' attriċi kienet daħlet f'kuntratt, ossija Solution Provider Agreement (SPA), mas-soċjeta' estera Microsoft Ireland Operations Limited li permezz tiegħu s-soċjeta' attriċi saret Microsoft Dynamics NAV partner;*
 3. *Illi, permezz ta' dan il-ftehim ma' Microsoft Ireland Operations Limited, is-soċjeta' attriċi setgħet tbiegħ (re-sell) prodotti (software) tal-*

korporazzjoni Microsoft, b'mod speċifiku il-prodott bl-isem ta' "Microsoft Dynamics NAV" kif ukoll tagħmel customisations u add-ons ta' dawn il-prodotti għall-benefiċċju tal-klijenti tagħha;

- 4. Illi, fil-fatt is-soċjeta' attriċi, bis-saħħa tas-Solution Provider Agreement (SPA) u d-Developer License li kellha mal-Microsoft Ireland Operations Limited, kienet żviluppata diversi customisations għal Dynamics NAV, u cioe software, ossija Enterprise Resource Planning (ERP) Solution, li kienet tappartjeni lill-Microsoft u li din tal-aħħar kienet poġġiet għad-dispożizzjoni ta' min kien imsieheb fil-programm ta' partnership tagħha, inkluża s-soċjeta' attriċi;*
- 5. Illi s-soċjeta' attriċi kienet żviluppata ukoll programm bl-isem ta' AutoDynamics li kienet giet reġistrata mal-Microsoft bħala Add-On tas-soċjeta' attriċi;*
- 6. Illi s-soċjeta' attriċi kellha suċċess kbir fis-suq bħala provditur ta' dawn il-prodotti (u cioe customisations u add-ons ta' Dynamics NAV) u kellha numru ta' klijenti ta' daqs konsiderevoli fis-suq Malti;*
- 7. Illi, in konformita mal-liġi dwar id-drittijiet tal-awtur (copyright), id-drittijiet ta' l-awtur f'dak li jirrigwarda l-customisations u add-ons magħmula mis-soċjeta' attriċi, kienu u għadhom jappartjenu esklussivament lill-istess soċjeta' attriċi. B'riżultat ta' dan, id-draft biex jawtorizza jew jipprojbixxi, fost l-oħrajn, l-użu tal-imsemmija customisations u add-ons, kemm in toto kif ukoll in parte, a tenur tal-Artikolu 7 tal-Att dwar id-Drittijiet tal-Awtur (Kap. 415), kien dejjem jirrisjedi unikament mas-soċjeta' attriċi;*
- 8. Illi, madankolu s-soċjetà konvenuta Microsoft Ireland Operations Limited, kellha l-aċċess u l-possibiltà teknika li tagħti aċċess lis-software żviluppata mis-soċjetà attriċi fuq il-pjattaforma tagħha, u cioe s-software żviluppata mis-soċjetà attriċi bl-użu tal-liċenzja u s-software tal-Microsoft Corporation;*
- 9. Illi fil-fatt, is-soċjetà attriċi kienet taċċessa s-software tagħha tramite licence key mogħtija lilha mill-Microsoft Ireland Operations Limited, liema licence key kien uniku għas-soċjetà attriċi. Kull Microsoft Partner kellu licence key (ossija Developer Licence) speċifiku għalih biss li permezz tiegħu seta' jaċċessa hu biss is-software tiegħu; Illi għara li fl-4 ta' Novembru 2009, il-ftehim li s-soċjeta' attriċi kellha ma' Microsoft Ireland Operations Limited gie terminat;*
- 10. Illi għara li fl-4 ta' Novembru 2009, il-ftehim li s-soċjeta' attriċi kellha ma' Microsoft Ireland Operations Limited gie terminat.*
- 11. Illi f'dawn l-aħħar xhur, gie a konjizzjoni tas-soċjetà attriċi illi fis-sena 2010, u cioe wara li gie terminat il-ftehim li s-soċjetà attriċi kellha ma' Microsoft Ireland Operations Limited, is-soċjetajiet konvenuti, jew min minnhom, b'mod illegali u ntenzjonat sabiex jipromwovu kompetituri*

tas-soċjetà attriċi u jżommu l-klijenti tas-soċjetà attriċi għad- detriment tas-soċjetà attriċi , estendew l-użu tad-Developer Licence tas-soċjetà attriċi lil dawn il-kompetituri sabiex dawn ikunu jistgħu jużaw, jibqgħu jiżviluppaw u/jew iwettqu reverse engineering tal-Add-Ons u/jew customisations tas-soċjetà attriċi u li tagħhom is-soċjeta' attriċi hija l-proprjetarja esklussiva tad-drittijiet tal-awtur;

- 12. Illi ġie ukoll a konjizzjoni tas-soċjeta' attriċi illi s-soċjetajiet' konvenuti, jew min minnhom, avviċinaw lill-klijenti tas-soċjeta' attriċi u nformawhom b'mod qarrieqi u malizzjuż illi dawn setgħu jkomplu jużaw il-customisations kollha li kienet wettqet is-soċjeta' attriċi għal Dynamics NAV daqs li kieku dawn kienu tal-imsemmija klijenti, u mingħajr ma jiksbu l-awtorizzazzjoni tas-soċjeta' attriċi kif inhu meħtieġa mil-liġi, u dan billi jirrikorru għal Microsoft Partners oħra (u cioe l-kompetituri tas-soċjetà attriċi);*
- 13. Illi fil-fatt hekk ġara u l-klijenti tas-soċjeta' attriċi, għajr numru żgħir ħafna, telqu lis-soċjeta' attriċi stante li l-posizzjoni li ngħatatilhom mis-soċjeta' konvenuta kienet li setgħu jibqgħu jiġu provduti l-istess servizz li kienet qed tipprovdilhom is-soċjeta' attriċi mis-soċjeta' konvenuta, u kompetituri oħra tas-soċjeta' attriċi, nkluz l-użu tal-istess software appartenenti lis-soċjeta' attriċi u li s-soċjeta' attriċi kienet żviluppat abbażi tas-Solution Provider Agreement (SPA) u d-Developer License li kellha mal-Microsoft Ireland Operations Limited (cioe il-customisations u l-add-ons);*
- 14. Illi s-soċjetajiet konvenuti għamlu dak kollu possibbli, minkejja li kienu jafu li kienu qed jilledu d-drittijiet tas-soċjetà attriċi , sabiex iħallu lill-kompetituri tas-soċjetà attriċi jużaw il-prodotti (u cioe l-customisations u add-ons) tas-soċjetà attriċi u jipprovdu s-servizzi tagħhom abbażi ta' dawn il-prodotti lill-klijenti tas-soċjetà attriċi ;*
- 15. Illi permezz ta' din il-manuvra illegali u għal kollox moħbija mis-soċjeta' attriċi, kemm is-soċjeta' konvenuta, kif ukoll is-soċjeta' Microsoft Ireland Operations Limited u/jew is-soċjeta' Microsoft Malta Limited għamlu, u għadhom jagħmlu, qliegħ minn fuq dahar is-soċjeta' attriċi, bi preġudizzju għas-soċjeta' attriċi u b'konsegwenza li s-soċjeta' attriċi ma setgħetx tibqa' operattiva f'dan is-suq. Permezz ta' din il-manuvra illegali tas-soċjeta' konvenuta, s-soċjeta' attriċi giet b'mod illegali imcaħħda mid-drittijiet esklussivi tagħha tal-awtur, fosthom li tikkontrolla l-użu u l-bejgħ tal-prodotti tagħha;*
- 16. Illi l-aġir tas-soċjeta' konvenuta, jew min minnhom, jikkostitwixxi ksur lampanti tad-drittijiet ta' l-awtur tas-soċjeta' attriċi fil-prodotti tagħha hawn fuq imsemmija, kif ukoll ksur tal-obbligi tas-soċjeta' konvenuta naxxenti mill-Artikolu 42(1)(a) u/jew (b) tal-Att dwar id-Drittijiet tal-Awtur (Kap. 415);*
- 17. Illi, di piu, dawn l-azzjonijiet da parti tas-soċjetajiet konvenuti, jikkostitwixxu ksur tal-obbligi fiduċjarji tagħha ai termini tal-Artikolu*

1124A(3) u (4) tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta, stante illi hija kienet taf, jew kienet raġonevolment mistennija li tkun taf li l-customisation u/jew Add-ons hawn fuq imsemmija kienu l-proprjeta intellettwali tas- soċjeta' attriċi u hija ma kenitx liċenzjata biex tagħmel ebda użu minnha. Minkejja illi s-soċjeta' konvenuta għalhekk kellha l-obbligi li, fost oħrajn, ma taċċessax, ma tużax, ma tikkupjax, ma tiddistribwixxix u/jew twettaq reverse engineering tal-Add-Ons u/jew customisations tas- soċjeta' attriċi, għall-gwadann personali tagħha, hija għamlet bil- maqlub, u dan bl-intenzjoni li s-soċjeta' konvenuta tisraq il-klijenti tas- soċjeta' attriċi u tipprovdihom is-servizzi tagħha biex b'hekk tiġġenera il-qliegħ mill-klijenti tas-soċjeta' attriċi b'mod malizzjuż u illegali;

18. Illi b'hekk l-azzjonijiet tas-soċjetajiet konvenuti, jew min minnhom, kif hawn fuq deskritti, jikkostitwixxu ksur tal-obbligi tagħhom naxxenti mill- Artikolu 1124A tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta;

19. Illi, b'zieda ma' dan, l-egħmil tas-soċjetajiet konvenuti jikkostitwixxi miżapproprjazzjoni tal-proprjeta' tas-soċjeta' attriċi, kif ukoll ksur tal- Artikolu 298B tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, liema azzjoni hija sanzjonabbli taħt il-ligijiet kriminali u b'hekk is-soċjeta' konvenuta għandha tiġi kundannata thallas id-danni kawżati lis-soċjeta' attriċi;

20. Illi minkejja ittra interpellatorja (Dok. A) li ntbagħtet mis-soċjeta attriċi lis-soċjetajiet konvenuti, kif ukoll protest ġudizzjarju pprezentat nhar is- 16 ta' Ġunju 2016 (Dok. B), u li ġew debitament notifikati lis-soċjetajiet konvenuti, is-soċjetajiet konvenuti baqgħu siekta, għajr għar-risposta għall-ittra interpellatorja fejn ġie kkomunikat li s-soċjetajiet konvenuti kienu qed jikkunsidraw il-kontenut tal-ittra mibgħuta lilhom (Dok. C).

GĦALDAQSTANT, is-soċjeta' attriċi titlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti jogħgobha:

- 1. Tiddikjara illi bl-egħmil tagħhom is-soċjetajiet konvenuti, jew min minnhom, kisru d-drittijiet ta' l-awtur appartenenti lis-soċjeta' attriċi fil-prodotti tagħha hawn fuq imsemmija (u cioe l- customisations u l-add-ons) a tenur tal-Artikolu 7 tal-Kap. 415 u l- obbligi tas-soċjetajiet konvenuti a tenur tal-Artikolu 42(1)(a) tal-Kap. 415, kif ukoll l-obbligazzjonijiet fiduċjarji li kellha is-soċjeta' konvenuta fil-konfront tas-soċjeta' attriċi a tenur tal-Artikolu 1124A(3) u (4) tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta, u in vista ta' dan hija responsabbli għad-danni kaġunati lis-soċjeta' attriċi u għat- telfien tal-kummerċ u avvjament tagħha;*
- 2. Tillikwida, okkorrendo bl-għajnuna ta' periti nominandi, d-danni kaġunati mis-soċjeta' konvenuta lis-soċjeta' attriċi, liema danni għandhom jinkludu wkoll danni morali u profitti rekati mis-soċjeta' konvenuta b'konsegwenza tal-aġir tagħha, li għandhom jiġu mposti fost oħrajn a tenur tal-Artikolu 12 tal-Kap. 488 tal-Ligijiet ta' Malta, u l-Artikolu 1124A tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta;*

3. *Tikkundanna lis-soċjetajiet konvenuti, jew min minnhom, iħallsu lis-soċjeta' attriċi d-danni likwidati skont it-talba preċedenti;*
4. *Tordna lis-soċjetajiet konvenuti, jew min minnhom, biex b'mod immedjat trodd lura lis-soċjeta' attriċi l-proprjeta' intellettuali konsistenti fil-customisations u l-add-ons tas-soċjeta' attriċi, kif ukoll kwalunkwe prodott li l-proprjeta' intellettuali tas-soċjeta' attriċi setgħet giet konvertita fih, u/jew li jkun gie prodott bl-użu tal-proprjeta' intellettuali tas-soċjeta' attriċi, flimkien mal-benefiċċji kollha miksuba mis-soċjeta' konvenuti, sew direttament kif ukoll indirettament, mill-ksur tal-obbligi fiduċjarji tas-soċjeta' konvenuta, a tenur tal-Artikolu 1124A (5) u (6) tal-Kap. 16; u*
5. *Tordna lis-soċjetajiet konvenuti, jew min minnhom, biex, b'mod immedjat tħassar kwalunkwe prodott li fih il-proprjeta' intellettuali tas-soċjeta' attriċi, jew li fih il-proprjeta' nitellettuali tas-soċjeta' attriċi setgħet giet konvertita, jew li jkun gie prodott bl-użu tal-proprjeta' intellettuali tas-soċjeta' attriċi, u li ma jistax jiġi ritornat lis-soċjeta' attriċi a tenur tat-talba preċedenti;*

Bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' konvenuta li minn issa hija ngunta għas-subizzjoni.

2. Rat illi fis-6 ta' Diċembru 2016, is-soċjetajiet intimati Microsoft Malta Limited u tal-Avukat Dr Joseph Camilleri in rappreżentanza tal-kumpannija estera registrata l-Irlanda Microsoft Ireland Operations Limited, kif debitament awtorizzat, laqgħu għal dak mitlub billi qajjmu is-segwenti difizi:
 1. *Preliminarjament, safejn it-talbiet huma ndirizzati fil-konfront ta' Microsoft Ireland Operations Limited, qed jiġi eċċepit in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni tal-Qrati Maltin, u dan kemm ex lege għaliex il-konvenuta hija kumpanija estera registrata l-Irlanda, kif ukoll ex contractu stante illi l-ftehim ossia Solution Provider Agreement u d-Developers License il li fuqhom hija msejsa l-kawża jipprovdur għal ġurisdizzjoni tal-Qrati tal-Irlanda u applicable law Irlandiża (ara klawżola 16).*
 2. *Preliminarjament ukoll, u mingħajr preġudizzju għas-suespost, Microsoft Malta Limited mhijiex legittimu kontraddittur għat-talbiet tal-attriċi stante s-Solution Provider Agreement u d-Developers License kien, kif tirrikonoxxi l-attriċi stess, bejn Integrated Business Systems Limited (minn issa 'l quddiem IBS) u Microsoft Ireland Operations Limited u ma kienx jinvolvi lil Microsoft Malta Limited;*
 3. *Preliminarjament ukoll, it-talbiet attriċi ma jistgħux jirnexxu għaliex ma gewx preċeduti minn talba speċifika sabiex il-Qorti tiddetermina u tiddikjara x'inhuma d-drittijiet tal-awturi appartenenti lis-soċjeta' attriċi, liema talba hija neċessarja qabel ma jiġu indirizzati t-talbiet effettivament imressqa mill-attriċi;*

4. *Fil-mertu, safejn it-talbiet huma msejsa fuq allegat ksur ta' obbligi fiduċjarji, la l-eċċipjenti Microsoft Ireland Operations Limited u lanqas Microsoft Malta Limited ma qatt kellhom relazzjoni mal-attriċi li tagħti lok għal tali obbligi u, fi kwalunkwe' każ, jiċċdu illi huma qatt kisru xi obbligi bħal dawn bi preġudizzju għall-attriċi;*
5. *Mingħajr preġudizzju għas-suespost u partikolarment għat-tielet eċċezzjoni fuq ċitata, l-attriċi jeħtigilha illi gġib prova tad-drittijiet tal-awtur illi hija tippretendi li għandha u li huma proprjeta' tagħha;*
6. *L-attriċi għandha wkoll iġġib prova li l-konvenuti jew min minnhom kisru d-drittijiet tagħha u li dan wassal għad-danni allegati. Il-konvenuti jiċċdu kategorikament tali pretensjonijiet u għall-kuntrarju jsostnu illi kienet l-attriċi stess illi kisret ripetutament il-kundizzjonijiet tal-ftehim illi kellha ma' Microsoft Ireland Operations Limited; F'dan ir-rigward l-eċċipjenti jirriservaw kwalunkwe' rimedju inkluż dak ta' danni fil-konfront tal-attriċi ;*
7. *Mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-attriċi jeħtigilha gġib prova tal-quantum tad-danni allegati;*
8. *Preskrizzjoni: Fi kwalunkwe' każ, safejn qed jiġu pretiżi danni delittwali dawn għandhom jiġu limitati għall-aħħar sentejn min-notifika tal-protest u dan b'applikazzjoni tal-Artiklu 2153 tal-Kodiċi Ċivili u, safejn qed jiġu pretiżi danni kuntrattwali, għandhom jiġu limitati għall-aħħar ħames snin min-notifika b'applikazzjoni tal-Artiklu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili;*
9. *Illi in kwantu għar-raba' u l-ħames talba dawn għandhom jiġu miċċhuda kemm għaliex dipendenti fuq it-talbiet preċedenti kif ukoll għaliex l-eċċipjenti m'għandhom fil-pussess tagħhom ebda proprjeta' intellettuali tal-attriċi x' "iroddu lura" jew "x'ihassru";*
10. *Salv eċċezzjonijiet oħra permissibbli mil-ligi.*

Bl-ispejjeż, inkluż dawk tal-kontroprotest datat 21 t'Ottubru, 2016 (Dok MS 1) u b'riżerva għad-danni kif fuq spjegat.

Provi

3. Rat illi fil-25 ta' Jannar 2017, il-Qorti, diversament ippresjeduta, ordnat illi jiġu l-ewwel trattati ż-żewġ eċċezzjonijiet preliminari mqajjma mis-soċjetajiet intimati.
4. Rat id-dokument eżebit mis-soċjeta' intimata Microsoft, ossija Termination Letter datata 5 ta' Ottubru 2009. (fol 121)
5. Rat ix-xhieda ta' **Timothy Camilleri**, prodott mis-soċjeta' intimata u mogħtija fis-7 ta' Marzu 2017. (fol 123)

6. Rat l-affidavit ta' **Timothy Camilleri**, propratarju ewlieni u rappreżentant tas-soċjeta' rikorrenti, ppreżentat fid-9 ta' Awissu 2017 (fol 128 sa 147) kif ukoll wiehed kwazi identiku (fol 148 sa 165) flimkien ma' dokumentazzjoni varja. (fol 166 sa 290)
7. Rat ix-xhieda ta' **Robert Agius**, Financial Controller tal-Arċidjoċesi ta' Malta, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fis-26 ta' April 2017, (fol 319 sa 334) flimkien ma' varji dokumentazzjoni minnu eżebiti, ossija:
 - a. *Software Sale and Service Agreement* datat 3 ta' Jannar 2006; (fol 335 sa 348)
 - b. *Enterprise Design Document* datat 18 ta' April 2017. (fol 349 sa 409)
8. Rat ix-xhieda ta' **Dr Cornelia Zammit German**, CEO tas-soċjeta' Falzon Group Holdings Limited, già Falzon Service Station Limited, prodotta mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fis-26 ta' April 2017 (fol 410 sa 419) flimkien ma' dokumentazzjoni minnha eżebita, ossija:
 - a. *Software Sale and Service Agreement* datat 4 ta' Ġunju 2008. (fol 420 sa 430)
9. Rat ix-xhieda ta' **Mark Aquilina**, direttur tas-soċjeta' Golden Harvest Manufacturing Company Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fl-1 ta' Ġunju 2017. (fol 434 sa 446)
10. Rat ix-xhieda ta' **Raldoph Said**, Financial Controller tas-soċjeta' Melita Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fl-1 ta' Ġunju 2017. (fol 447 sa 457)
11. Rat ix-xhieda ta' **Simone Pisani**, direttur tas-soċjeta' Paul & Rocco (Marsa) Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fl-1 ta' Ġunju 2017. (fol 458 sa 461)
12. Rat id-dokumentazzjoni eżebita mis-soċjeta' rikorrenti fit-12 ta' Lulju 2017, ossija *SPA Solution Addendum – Microsoft Dynamics NAV* iffirmit mis-sena 2008 bejn is-soċjeta' rikorrenti u Microsoft Ireland Operation Limited. (fol 467-468)
13. Rat ix-xhieda ulterjuri ta' **Raldoph Said**, Financial Controller tas-soċjeta' Melita Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fit-12 ta' Lulju 2017. (fol 469 sa 470)
14. Rat ix-xhieda ta' **Carmelina Schembri**, propratarja tas-soċjeta' Paul & Rosso (Marsa) Limited, prodotta mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fit-12 ta' Lulju 2017. (fol 471 sa 480)
15. Rat ix-xhieda ta' **Paula Pace**, propratarja tas-soċjeta' Paul & Rosso (Marsa) Limited, prodotta mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fit-12 ta' Lulju 2017. (fol 481 sa 491)
16. Rat ix-xhieda ta' **Victor Grech**, già Chief Financial Officer tas-soċjeta' Falzon Group Holdings Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fis-16 ta' Ottubru 2017. (fol 496 sa 500)

17. Rat ix-xhieda ta' **Carmel Mifsud**, Direttur tas-soċjeta' Associated Equipment Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fis-16 ta' Ottubru 2017 (fol 501 sa 510) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *International Program Licence Agreement* datat 28 ta' Ottubru 2005; (fol 511 sa 532)
 - b. *Enterprise Design Document* datat 9 ta' Mejju 2006. (fol 533 sa 589)
18. Rat ix-xhieda ta' **Simon Gatt Baldacchino**, Chief Operating Officer u Direttur tas-soċjeta' United Group Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fit-30 ta' Novembru 2017 (fol 594 sa 603) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Support Agreement* datat 17 ta' Frar 2005' (fol 604 sa 612)
 - b. *Assignment and Novation Agreement* datat 21 ta' Novembru 2011. (fol 613 sa 629)
19. Rat ix-xhieda ta' **David Tabone**, Financial Controller tas-soċjeta' Roger Satariano Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fit-30 ta' Novembru 2017 (fol 630 sa 634) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Sale and Service Agreement* datat 10 ta' Ġunju 2005; (fol 635 sa 649)
 - b. *Customer Transfer Request* datat 6 ta' April 2010. (fol 650)
20. Rat ix-xhieda ta' **Joseph Cortis**, Chairman tas-soċjeta' SMW Cortis Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fl-24 ta' Jannar 2018 (fol 652 sa 661) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Sales Invoice* Nru 4302 datata 24 ta' Mejju 2010; (fol 662)
 - b. *Sales Invoice* Nru 4238 datata 11 ta' Jannar 2010; (fol 663)
 - c. *Software Sale and Service Agreement* datat 3 ta' Marzu 2009. (fol 665 sa 680)
21. Rat ix-xhieda ta' **Rosette Schembri**, Office Administrator tas-soċjeta' Schembri Imports Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fl-24 ta' Jannar 2018 (fol 681 sa 689) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Sale and Service Agreement* datat 7 ta' Marzu 2007. (fol 690 sa 701)
22. Rat ix-xhieda ta' **Joseph Cilia**, Group IT Manager tas-soċjeta' Toly Products Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fl-24 ta' Jannar 2018 (fol 702 sa 708) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Support Agreement* datat 25 ta' Frar 2005. (fol 709 sa 718)
23. Rat ix-xhieda ta' **Darren Micallef**, impjegat tas-soċjeta' KPMG Crimsonwing bhala Senior Technical Architect, u ġia impjegat tas-soċjeta' rikorrenti bejn is-snin 2007 u 2011, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fit-8 ta' Marzu 2018. (fol 723 sa 738)
24. Rat ix-xhieda ta' Timothy Camilleri mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fit-8 ta' Marzu 2018 in eżami. (fol 739 sa 742)

25. Rat ix-xhieda ta' **George Buhagiar**, Direttur tas-soċjeta' Paul and Rocco Gżira, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fis-17 ta' April 2018. (fol 784 sa 786)
26. Rat ix-xhieda ta' **Kynan Muscat Scerri**, Direttur tas-soċjeta' Rimus Riley Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fis-17 ta' April 2018 (fol 787 sa 793) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Support Agreement* datat 16 ta' Frar 2005. (fol 794 sa 802)
27. Rat ix-xhieda ta' **Leonard Sciberras**, Managing Director tas-soċjeta' Sprachcaffe Company Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fis-17 ta' April 2018 (fol 803 sa 806) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Sale and Service Agreement* datat sena 2004. (fol 807 sa 818)
28. Rat ix-xhieda ta' **James Darmanin**, IT Manager tas-soċjeta' Sprachcaffe Company Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fis-17 ta' April 2018 (fol 819 sa 823) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Enterprise design Document* datat 16 ta' Novembru 2006. (fol 824 sa 854)
29. Rat ix-xhieda ta' **Jason Bianco**, IT Operations Manager tas-soċjeta' Banju Boutique Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fis-17 ta' April 2018 (fol 855 sa 859) u rat id-dokumentazzjoni minnu eżebita, ossija:
 - a. *Software Support Agreement* datat 17 ta' April 2005. (fol 860 sa 867)
30. Rat ix-xhieda ta' **Peter Diacono**, CEO tas-soċjeta' Pender Gardens Limited, prodott mis-soċjeta' rikorrenti u mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP fis-17 ta' April 2018. (fol 868 sa 871)
31. Rat ix-xhieda ulterjuri ta' James Darmanin, mogħtija fil-kawża 922/2016 FDP in eżami fis-27 ta' Ġunju 2018 u prodott mis-soċjeta' rikorrenti. (fol 874 sa 876)
32. Rat illi bejn it-2 ta' Ottubru 2018 u 14 ta' Settembru 2020 saru erbgħatax il-seduta fejn ġie dikjarat illi l-kawża kienet miexja mal-kawża 759/2018 kif ukoll 922/2016.
33. Rat illi fit-22 ta' Settembru 2020, is-soċjeta' intimata kif ukoll dik kjamata in kawża ipprezentaw rikors fejn talbu illi l-kawża tiġi kancellata minn fuq il-listi tal-kawżi stante illi s-soċjeta' rikorrenti kienet ġiet imħassra mir-Registatur tal-Kumpanniji.
34. Rat illi fil-15 ta' Ottubru 2020, il-Qorti ċaħdet it-talba tas-soċjetajiet intimati. (fol 972)
35. Rat illi fil-15 ta' Ottubru 2020, il-kawża ġiet differita "*Sine Die appuntabbli wara li jintemmu l-proċeduri tar-riattivazzjoni tal-istess soċjeta'*"
36. Rat illi fit-2 ta' Marzu 2021, is-soċjeta' rikorrenti reġgħet ġiet riattivata wara sentenza tal-Qorti Ċivili datata 25 ta' Frar 2021.

37. Rat illi fl-24 ta' Ġunju 2021, is-soċjeta' rikorrenti talbiet illi l-kawża terġa' tigi riappuntata, w il-kawża ġiet riappuntata għas-7 ta' Lulju 2021.
38. Rat illi bejn is-7 ta' Lulju 2021 u s-26 ta' Ottubru 2022, saru tmien seduti fejn ġie dikjarat illi l-kawża kienet miexja mal-kawża 759/2018.
39. Rat illi fid-9 ta' Marzu 2022, il-partijiet qablu illi kellhom jiġu deċiżi l-eċċezzjonijiet preliminari tal-legittimu kontradittur u l-ġurisdizzjoni. (fol 348)
40. Rat ix-xhieda in kontro eżami ta' Timothy Camilleri mogħtija fil-11 ta' Mejju 2022 fl-atti tal-kawża 759/2018 fl-ismijiet Integrated Business Systems Limited vs Crimsonwing plc.
41. Rat ix-xhieda ta' **Pierre Zammit**, preċedentement Operations Director tas-soċjeta' Crimsonwing Ltd, mogħtija fil-11 ta' Mejju 2022 fl-atti tal-kawża 759/2018 fl-ismijiet Integrated Business Systems Limited vs Crimsonwing plc.
42. Rat ix-xhieda in kontro eżami ta' Timothy Camilleri mogħtija fil-11 ta' Mejju 2022 fl-atti tal-kawża 759/2018 fl-ismijiet Integrated Business Systems Limited vs Crimsonwing plc.
43. Rat ix-xhieda ta' **Francois Grech**, Managing Director tas-soċjeta' Exigy Ltd, mogħtija fil-11 ta' Mejju 2022 fl-atti tal-kawża 764/2018 fl-ismijiet Integrated Business Systems Limited vs Exigy Limited.
44. Rat illi fl-4 ta' Jannar 2023, il-kawża odjerna ġiet riassenjata lil dina l-Qorti kif komposta.
45. Rat illi fl-24 ta' Jannar 2023, ġie dikjarat illi l-intimati kienu għalqu l-provi tagħhom fuq l-ewwel eċċezzjoni tal-intimat dwar il-legittimu kontradittur kif ukoll l-eċċezzjoni tas-soċjeta' Microsoft Ireland ta' nuqqas ta' ġurisdizzjoni w il-kawża kienet għall-provi rikorrenti.
46. Rat illi fl-24 ta' Jannar 2023 il-partijiet iddikjaraw illi l-kawża odjerna miexja mal-kawża 924/2016.
47. Semgħet ix-xhieda ta' **Jurgita Simkute**, Senior Commercial Executive responsabbli għall-Corporate accounts fis-soċjeta' Microsoft Ireland Operations Limited, mogħtija fit-28 ta' Ġunju 2023 fl-atti tal-kawża odjerna. (fol 410 sa 431)
48. Rat ix-xhieda ta' **Kevin Schembri**, prodott mis-soċjeta' rikorrenti, ġia impjegat tas-soċjeta' Microsoft (Malta) Limited, mogħtija quddiem l-Assistent Ġudizzjarju Dr Elena Naudi Depasquale fil-31 ta' Awissu 2023 fl-atti tal-kawża odjerna. (fol 439 sa 465)
49. Rat l-affidavit ta' Timothy Camilleri, ipprezentat fil-31 ta' Awissu 2023 flimkien ma' dokumentazzjoni, quddiem l-Assistent Ġudizzjarju Dr Elena Naudi Depasquale fil-31 ta' Awissu 2023 fl-atti tal-kawża odjerna. (fol 468 sa 477)
50. Rat illi fis-27 ta' Ottubru 2023, is-soċjeta' intimata Microsoft Malta Limited u Microsoft Ireland Operations Limited ipprezentaw is-sottomissjonijiet tagħhom bil-miktub. (fol 484 sa 527)

51. Rat illi fil-11 ta' Diċembru 2023, ġew ipprezentati s-sottomissjonijiet tas-soċjeta' rikorrenti dwar l-eċċezzjoni preliminari li ma humiex il-legittimu kontradittur. (fol 530 sa 586)
52. Semgħet it-trattazzjoni ta' l-abbli difensuri tal-partijiet illi saret fil-11 ta' Jannar 2024, wara liema trattazzjoni, il-kawża ġiet differita għas-sentenza preliminari dwar l-eċċezzjoni tal-legittimu kontradittur.

Fatti

53. Jirrizulta illi s-soċjeta' rikorrenti, Integrated Business Systems Limited, hija soċjeta' illi, kif jiddeskriviha r-rappreżentant tagħha, Timothy Zammit, hija "*focus entirely on business information service (business to business) ... a leading service provide for accounting, business intelligence, design and accounting and financial systems*"
54. Jirrizulta illi, bħala parti mis-servizzi illi hija kienet tipprowdi lill-klijentela tagħha, hija kienet '*partner*' uffiċjali tas-soċjeta' intimata Microsoft Ireland Operations Limited, hekk imsejja '*Microsoft Dynamic NAV partner*', fejn is-soċjeta' rikorrenti kienet tipprowdi servizzi lill-klijenti lokali tagħha ibbażat fuq prodott ta' l-istess soċjeta' Microsoft, bl-isem ta' Microsoft Dynamics NAV, preċedement magħrufa bħala Navision, l-isem tas-soċjeta' Daniża illi kienet oriġinalment ddisinjat tali programm u li magħha s-soċjeta' rikorrenti kienet oriġinalment daħlet fi ftehim ta' partnership, liema soċjeta' Daniża kienet eventwalment ġiet akkwistata minn Microsoft Inc fis-sena 2003.
55. Jirrizulta illi fl-4 ta' Ottubru 2009, is-soċjeta' Microsoft Ireland Operations Limited iddeċidiet illi tittermina l-partnership agreement illi hija kellha mas-soċjeta' rikorrenti b'effett mill-4 ta' Novembru 2009.
56. Jirrizulta, madanakollu, illi ġurnata qabel ma seħħet tali terminazzjoni, soċjeta' Ingliża bl-isem ta' Autodynamics UK Limited, li kienet soċjeta' sussidjarja tas-soċjeta' rikorrenti, ġiet appuntata bħala '*Official Dynamics SPA Partner*', bħalma kienet is-soċjeta' rikorrenti, fejn is-soċjeta' Ingliża nġhatat il-fakulta' illi tipprowdi servizzi anke ġewwa Malta.
57. Jirrizulta illi hekk kif tali partnership ġiet terminata, rappreżentanti tas-soċjeta' Microsoft Malta Limited, illi kienet haċet it-tmexxija ta' l-hekk imsejja '*partnership relationships*' mingħand is-soċjeta' Microsoft (Ireland) Limited, bdew jgħarrfu lill-klijenti tas-soċjeta' rikorrenti illi l-partnership mas-soċjeta' rikorrenti kienet ġie lilhom terminat u jekk dawna riedu jkomplu joperaw bil-programm tas-soċjeta' Microsoft kif ri-programmat mis-soċjeta' rikorrenti, huma kellhom ta' bilfors jottjenew liċenzja ġdida mingħand partner ieħor, li iżda ma kienx is-soċjeta' rikorrenti.
58. Jirrizulta illi fost il-partners li s-soċjeta' Microsoft Malta Limited ssuġġeriet lill-klijenti tas-soċjeta' rikorrenti, kienu ġew suġġeriti is-soċjetajiet Crimsonwing Ltd u Exigy Limited, li kontra tagħhom hemm proċeduri għaddejjin kontestwalment mal-proċeduri odjerni, liema soċjetajiet kienu jipprovdu l-istess servizzi u kienu rikonoxxjuti bħala '*Official Dynamics SPA Partner*'.
59. Jirrizulta illi, minkejja li s-soċjeta' rikorrenti ippruvat thegġeg lill-klijenti tagħha sabiex jkomplu jutilizzaw is-servizzi tagħhom, din id-darba tramite s-soċjeta' Ingliża Autodynamics UK Limited, s-soċjeta' rikorrenti tikkontendi li rappreżentanti tas-

soċjeta' Microsoft Malta Limited bdiet tiddiswadi lil tali klijenti sabiex jingħaqdu mas-soċjeta' Ingliża sussidjarja tas-soċjeta' rikorrenti, u di fatti hafna mill-klijenti għażlu illi jibdwew jużaw is-servizzi ta' terzi, fosthom is-soċjetajiet Crimsonwing Ltd u Exigy Limited.

60. Jirrizulta illi s-soċjeta' rikorrenti qiegħda tikkontendi illi, hekk kif il-klijenti tagħha għaddew għand is-soċjetajiet kompetituri tagħha, bl-għajjnuna tas-soċjetajiet intimati, tali soċjetajiet żviluppaturi, flok ma' pprovdew servizz ġdid u diżinjat minnhom, għażlu illi jutilizzaw is-sistema disinjata u ġia mibnija mis-soċjeta' rikorrenti għall-klijenti tagħha li kienu marru għand is-soċjetajiet kompetituri tagħha, u dawn baqgħu jżviluppaw il-programmi ibbażat fuq il-qafas u struttura disinjata mis-soċjeta' rikorrenti.
61. Jirrizulta illi għalhekk is-soċjeta' rikorrenti nediet proċeduri kontra, kemm is-soċjeta' Crimsonwing Ltd, kif ukoll is-soċjeta' Exigy Ltd, liema proċeduri qed jimxu kontestwalment mal-kawża odjerna, kif ukoll kontra s-soċjetajiet intimati Microfost Ireland u Microsoft Malta, sabiex jiġi dikjarat illi s-soċjetajiet intimati vvjolaraw d-drittijiet ta' l-awtur tagħha kif ukoll l-obbligi fiduċjarji illi huma kellhom versu s-soċjeta' rikorrenti.
62. Jirrizulta illi s-soċjetajiet intimati ċaħdu t-talbiet magħmula fil-konfront tagħhom, fejn preliminarjament, is-soċjeta' estera Microsoft Ireland eċċepiet in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni peress illi skond is-Solution Provider Agreement u d-Developers Licence, il-ġurisdizzjoni tinstab ġewwa l-Irlanda, filwaqt illi s-soċjeta' Microsoft Malta eċċepiet illi hija ma hijiex il-leġittimu kontradittur, stante illi ma kellha ebda relazzjoni kuntrattwali mas-soċjeta' rikorrenti, peress illi tali relazzjoni kien biss mas-soċjeta' Microsoft Ireland.

Ikkunsidrat

63. Jirrizulta illi l-kawża odjerna illi dina l-Qorti qiegħda tikkunsidra fil-preżent hija parti minn grupp ta' proċeduri illi nediet is-soċjeta' rikorrenti, fejn appartati kontra s-soċjetajiet Microsoft Ireland Operations Limited u Microsoft Malta Limited, qed jittieħdu wkoll proċeduri kontra s-soċjeta' Exigy Limited, u dana permezz tal-proċeduri Rikors Ġuramentat Nru 925/2016 FDP li qed jinstemgħu kontestwalment mal-proċeduri odjerni, kif ukoll kontra s-soċjetajiet Crimsonwing Ltd, u KPMG Crimsonwing (Malta) Ltd, u dana permezz tal-proċeduri Rikors Ġuramentat Nru 922/2016, fejn qed isiru talbiet simili.
64. Jirrizulta wkoll illi s-soċjeta' ppreżentat' wkoll Mandat ta' Deskrizzjoni fil-konformt tas-soċjetajiet intimata u kjamata in kawża, Mandat ta' Deskrizzjoni Nru 1160/2018, kif ukoll Mandat ta' Deskrizzjoni Nru 1163/2018 kontra s-soċjeta' Exigy Limited, li għalihom saru rikors għar-revoka ta' l-istess mis-soċjetajiet intimati permezz ta' Rikors Nru 759/2018 FDP u s-soċjeta' Exigy Limited permezz ta' Rikors Nru 764/2018 FDP, liema proċeduri wkoll qed jinstemgħu minn dina l-Qorti kontestwalment mal-kawża odjerni, iżda li ser jistennew l-eżitu tal-proċeduri odjerni w dawk aktar 'il fuq imsemmija.
65. Jirrizulta illi f'dawn il-proċeduri kollha, ingabru varji xhieda u provi, kif ukoll tqabbdur Esperti tekniċi biex jassistu lill-Qorti, li l-atti tagħhom huma lkoll a konoxxenza ta' dina l-Qorti hekk kif qiegħda tikkunsidra l-każ odjern.

Difiza

66. Jirrizulta illi fil-każ odjern, fost id-difiżi mqajjma mis-soċjetajiet intimati, huma ressu d-difiżi li, fil-każ tas-soċjeta' estera Microsoft Ireland, kien hemm in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni peress illi skond is-Solution Provider Agreement u d-Developers Licence, il-ġurisdizzjoni tinstab ġewwa l-Irlanda, filwaqt illi fil-każ tas-soċjeta' Microsoft Malta Limited, hija ma kinetx il-leġittimu kontrdottur, stante illi ma kellha ebda relazzjoni kuntrattwali mas-soċjeta' rikorrenti, peress illi tali relazzjoni kien biss mas-soċjeta' Microsoft Ireland.
67. Jirrizulta illi fis-seduta tad-9 ta' Marzu 2022, il-partijiet qablu illi kellhom jiġu deċiżi l-eċċezzjonijiet preliminari tal-leġittimu kontraddittur u l-ġurisdizzjoni.

Ikkunsidrat

68. Jirrizulta illi jkun opportun illi, l-ewwel u qabel kollox, jiġi meqjus u kkunsidrat il-baži tal-azzjoni kollha w il-fatti kif haġġu ċar sa issa.
69. Is-soċjeta' Microsoft Inc, tipprovdi, fost il-ħafna servizzi u pjattaformi teknoloġiċi tagħha, sistema hemm imsejjaħ bħala Microsoft Dynamics NAV, illi hija deskritta bħala:
- an enterprise resource planning (ERP) app that assists with finance, manufacturing, customer relationship management (CRM), supply chains, analytics, and electronic commerce for small and medium-sized companies and local subsidiaries of large international groups. It uses the proprietary programming language C/AL for and is part of the Microsoft Dynamics suite of intelligent business applications.*
70. Jirrizulta illi tali 'software', li tista' wkoll tissejjaħ bħala pjattaforma teknoloġika, tipprovdi qafas li fuqu wieħed jista' jibni sistema komplessa teknoloġika illi tkun tista' tassisti lill-utenti fl-organizzazzjoni tal-operazzjoni tagħhom, kif fuq aħjar deskritt, liema 'software', madanakollu, jeħtieġ illi jiġi żviluppatur u addattat għall-bżonnijiet speċifiċi u individwali ta' kull utent.
71. Jirrizulta illi huwa f'dana l-istadju illi soċjetajiet, bħal ma huma kemm s-soċjeta' rikorrenti kif ukoll s-soċjetajiet Crimsonwing Ltd u Exigy Limited, jiġu involuti, fejn dawna jiġu ingaġġati mill-utenti li jixtiequ jutilizzaw il-programm Microsoft Dynamics NAV, sabiex jiġi għalihom żviluppatur u miktub programm appositu għall-bżonnijiet tagħhom, fejn isir żviluppatur fuq il-qafas u pakkett bażiku pprovdut mill-programm tal-Microsoft Dynamics NAV, u jiġu kkreati hekk imsemmja 'customizations' kif ukoll 'add ons' kif ikun jixtieq il-klijent u dana sabiex eventwalment l-utent, issa klijent tal-iżviluppatur, jibbenefika mill-potenzjal tal-programm Microsoft Dynamics NAV għall-benefiċċju tal-operazzjoni tiegħu.
72. Jirrizulta, madanakollu, illi sabiex tali utent ikun jista' jibbenefika mis-servizz tal-Microsoft Dynamics NAV w il-pjattaforma tagħha, huwa jrid iħallas liċenzja għall-użu tal-istess, liema liċenzja tiffallas lill-iżviluppatur, li jkun wkoll 'partner' mas-soċjeta' Microsoft, li hija sid tal-programm Microsoft Dynamics NAV, liema liċenzja eventwalment tiffallas mill-iżviluppatur lis-soċjeta' Microsoft.

73. Jirrizulta wkoll illi l-iżviluppatur, la darba jkun daħal fi ftehim mal-utent dwar x'tip ta' servizz jixtieq illi jiġi għalih disenjat fuq il-Microsoft Dynamics NAV, jipproċedi sabiex jikteb l'hekk imsejjaħ 'codes', ossija computer codes, illi bih huwa jibni l-programm skond il-ħtiġijiet tal-klijent.
74. Jirrizulta illi, filwaqt illi s-sistema tal-Microsoft Dynamics NAV tipprovdi kemm qafas kif ukoll sistema bażika, ix-xogħol tal-iżviluppatur jista' jkun kemm illi jagħmel hekk imsejjaħ 'customizations' ossija tibdil ta' għodda ġia eżistenti għall-benefiċċju tal-utent, jew inkella li jagħmel 'add ons', ossija programmi żviluppati intjerament mill-ġdid mill-iżviluppatur u intiżi sabiex jabbinaw mas-sistema illi tkun ġiet disinjata u żviluppata fuq is-sistema Microsoft Dynamics NAV.
75. Jirrizulta, mill-atti proċesswali u t-talbiet magħmula kif ukoll difiżi mressqa, illi filwaqt li s-soċjeta' rikorrenti qiegħda tikkontendi illi hija għamlet 'customizations' u 'add ons' illi baqgħu jintużaw mill-klijenti tagħhom meta dawna telqu mingħandhom u bdew jingħataw servizz mis-soċjetajiet kompetituri tagħha u saħansitra intużaw u ġew żviluppati ulterjorment mis-soċjetajiet kompetituri tagħha, liema użu kien qed isir mingħajr il-kunsens tagħhom u bi ksur tad-drittijiet tal-awtur tagħhom, is-soċjetajiet intimati qegħdin jikkontendu illi każ kontra tagħhom ma jistax isir peress illi, fil-każ ta' Microsoft Ireland il-ġurisdizzjoni applikabbli hija dik Irlandiża, filwaqt illi fil-każ ta' Microsoft Malta, hija ma hijiex il-legittimu kontradittur peress illi hija biss "żviluppatriċi tal-kummerċ u punt ta' kuntatt ta' Microsoft Ireland ma' terzi f'Malta", kif irrileva l-abblu difensur tas-soċjetajiet intimati. (fol 495)

Ikkunsidrat

76. Jirrizulta ċar, għalhekk, illi dina l-Qorti jeħtieġ illi tqis kemm in-natura tat-talba tas-soċjeta' rikorrenti kif ukoll il-baži tal-azzjoni tagħha, sabiex tqis jekk l-eċċezzjonijiet preliminari imqajjma mis-soċjetajiet intimati jregġu jew le.
77. Hawnhekk, il-Qorti tibda billi tosserva illi s-soċjeta' rikorrenti tikkontendi illi hija għamlet 'customizations' kif ukoll 'add ons' li llum il-ġurnata qed jintużaw minn soċjetajiet kompetituri tagħha bl-għajjnuna tas-soċjetajiet intimati, fejn l-istess soċjeta' rikorrenti tikkontendi illi dawna għandhom jitqiesu bħala prodott intellettuali illi fuqhom hija għandha dritt ta' awtur, liema dritt qiegħed jiġi lilha leż.
78. Dwar in-natura ta' tali 'customizations' u 'add ons', għandu jiġi rilevat illi s-sistema Microsoft Dynamics NAV hija l-pjattaforma teknoloġika ossija qafas li fuqu jaħdmu fuqu kemm is-soċjeta' rikorrenti kif ukoll is-soċjetajiet kompetituri tagħha intimati, u għalhekk, ma għandu jkun hemm ebda dubju illi mingħajr l-eżistenza ta' tali pjattaforma teknoloġika, ebda żvilupp ma seta' jsir a benefiċċju tal-utent.
79. Dana jfisser illi, bħalma meta tiġi disinjata libsa minn ħajjat, mingħajr ma jkun hemm id-drapp, ma jista' jkun hemm ebda libsa!
80. Issa, fil-każ odjern, jidher illi s-soċjeta' rikorrenti, bħalma jagħmel ħajjat, utilizza d-drapp illi ġie lilu fornut mill-Microsoft Dynamics NAV, kif ukoll ibbaża ruħu fuq id-disinji originali li setgħet ddisinjat is-soċjeta' Microsoft u li ġew pprovduti flimkien mad-drapp, sabiex eventwalment fasslet libsa illi kienet kif xtaq il-klijent tagħha, ossija l-utent.

81. Dana jfisser illi, filwaqt li s-soċjeta' rikorrenti utilizzat il-pjattaforma teknoloġika miktuba mis-soċjeta' Microsoft u saħansitra għamlet użu mid-disinn bażiku li pprovdiet l-istess soċjeta' Microsoft, eventwalment għamlet it-tibdiliet kollha meħtieġa, kif ukoll żiedet varji fatturi ġodda, sabiex l-utent klijent tagħha ikun jista' jibbenefika mill-potenzjal li jeżisti fil-Microsoft Dynamics NAV biex ikunu jista' jtejjeb l-operazzjoni tiegħu.
82. Dana eventwalment wassal sabiex l-utent, ossija klijent, ikollu programm adatt għalih illi fih jista' jzomm, fost affarijiet oħra, 'record' dettaljata tal-assi u bejgħ tiegħu, fost affarijiet oħra, kif ukoll il-klijenti w informazzjoni kollha relatata mal-avvjament kummerċjali tiegħu.
83. Tali fatt ħareġ ċar mix-xhieda kollha prodotta quddiem dina l-Qorti, ossija illi s-soċjeta' rikorrenti għamlet żviluppi fuq il-Microsoft Dynamics NAV kif xtaqu l-klijenti tagħhom u a benfiċċju tagħhom.
84. Ħareġ ukoll ċar illi, meta s-soċjetajiet kompetituri tagħha ġew avvċinati mill-klijenti tas-soċjeta' rikorrenti sabiex ikunu jistgħu jibqgħu jamministraw il-programm hekk kif disinjat mis-soċjeta' rikorrenti, dawn is-soċjetajiet kompetituri, tramite l-impjegati tagħhom, inkluż impjegati li preċedement kienu jaħdmu mas-soċjeta' rikorrenti, baqgħu jadoperaw il-programmi kollha kif disinjati mis-soċjeta' rikorrenti w saħansitra għamlu titjib ulterjuri fuq l-istess programmi.
85. Is-soċjetajiet kompetituri tagħha, madanakollu, jinsistu illi s-soċjeta' rikorrenti ma tgawdi minn ebda dritt ta' awtur fuq ix-xogħol illi kienet għamlet, u għalhekk la jistgħu jinstabu responsabbli u wisq anqas ma jistgħu jitqiesu bħala legittimu kontraditturi fil-proċeduri kontra tagħhom.
86. Hawnhekk, madanakollu, il-Qorti tqis illi jkun opportun illi ssir referenza għall-korrispondenza illi ntbagħtet minn Microsoft stess, meta wieħed mill-klijenti tas-soċjeta' rikorrenti, ossija Pater Limited, kien rinfaċċjat bid-diffikulta kkawżata hekk kif il-liċenzja tas-soċjeta' rikorrenti ġiet revokata mill-istess Microsoft. Di fatti, tramite korrispondenza datata 23 ta' Settembru 2010, li tinstab a fol 84 tal-proċess, il-posizzjoni legali tas-soċjeta' Microsoft dwar 'customizations' u 'add ons' kienet waħda ċara:

All rights to Microsoft Dynamics Standard Software are reserved by Microsoft. Under the Solution Provider Agreements ("SPA") entered into between Microsoft and a Microsoft partner, and within the limits of the SPA's contractual terms, the partner may provide adjustments to Microsoft Dynamics Standard Software. This applies regardless whether the partner originally acquired the Microsoft Dynamics Standard Software deployed by the end-customer specifically for that particular end-customer or whether the partner only later became the end-customer's partner. Pursuant to the SPA, adjustments are any changes, modifications, enhancements and remakes of the licensed Microsoft Dynamics Standard Software. If the new partner has concluded with us an Add-on Applications Addendum to the SPA, it is further entitled to develop his own Add-On-Applications to the Microsoft Dynamics Standard Software.

The rights to adjustments and Add-On-Applications created by a Microsoft partner do not belong to Microsoft. Microsoft cannot therefore provide the necessary user and modification rights with respect to such adjustments and Add-On-Applications. To the extent copyrights arise in the course of developing the adjustments or Add-On-Solution, **such rights may pertain either to the individual developer or, exclusively or non-exclusively, based on a license agreement, to the end-customer.** Depending on the type of the contractual relationship between the Microsoft partner and the end customer, different legal scenarios can be foreseen. **A new partner who wishes to continue to support adjustments or Add-On-Applications created by a previous Microsoft partner should therefore first seek to establish who is the owner of the relevant use rights and then clarify with this rights holder whether it is able and willing to grant to the partner the rights necessary for the modifications and/or developments of the adjustments or Add-On-Applications.**

87. Jirrizulta illi, fost id-dokumentazzjoni eżebiti tul il-proċeduri odjerni, ġew pprezentati kopja tas-Software Sale and Service Agreement ma' varji klijenti differenti, fejn jingħad is-segweni (vide fol 340)

“7.1. The Customer shall have no ownership or other rights over the Software and any enhancements thereto other than those rights conferred by the Microsoft Navision software license which include the right to use the Software.

7.2. Ownership of the source of any be-spoke software developed for the Customer by the Contractor and copyright therein shall belong and vest solely in the Contractor.

7.3 Ownership of the Software Objects shall be vested in the Contractor except to the extent that such ownership is not already vested in the Microsoft Business Solutions.”

88. Jirrizulta wkoll illi fix-xhieda ta' **Yurgita Simkute**, Senior Commercial Executive fi ħdan is-soċjeta' Microsoft Ireland, mogħtija fil-kawża 924/2016 fit-28 ta' Ġunju 2023, liema xhieda hija applikabbli wkoll għall-kawża odjerna, dwar il-posizzjoni legali ta' 'customizations' u 'add ons' hija kellha dan xi tghid:

Dr Antoine Cremona :

What would happen emm ... with the customizations and the 'add ons' developed by the old partner, the terminated partner, how does it normally work with Microsoft ?

The Witness :

It like ... well it ... it stays with partner who develop it.

Dr Antoine Cremona :

It stays with the partner who developed it.

The Witness :

Exactly.

89. Jirrizulta wkoll illi, fuq domanda tal-Qorti stess waqt ix-xhieda tagħha, l-istess Yurgita Simkute saħqet li filwaqt li l-utent seta' jibqa' jagħmel użu mill-customizations u 'add ons' anke wara li l-liċenzja tal-iżviluppatur kien ġie terminat, kwalsiasi żvilupp fuq tali customizations u 'add ons' jista' jsir biss minn min ikun żviluppa tali customizations u 'add ons':

The Court :

So if I can intervene. So just for me to understand what you're saying is that once the license was stopped, the customer could ... could still make use of the programs which were developed, correct ?

The Witness :

Yeah correct.

The Court :

But it ... but on the other hand, should the client have wanted to make any changes in it, he would not be able to change it ... he would have to get a partner, a Microsoft partner, to liase on and involve himself to change ?

The Witness :

Correct the same partner.

90. Jirrizulta ċar, għalhekk, mill-provi kollha kif fuq prodotti, illi kemm il-customizations kif ukoll l-'add ons' illi jkunu saru mill-iżviluppatur, fil-każ odjern mis-soċjeta' rikorrenti, jibqgħu propjeta' tal-iżviluppatur, anke wara illi kwalsiasi liċenzja mogħtija lilu tiġi terminata, w huwa tali żviluppatur BISS illi jista' jipprogramma ulterjorment il-customizations u 'add ons' illi jkun għamel hu.

Ikkunsidrat

91. La darba ġie issa ċarament stabbilit illi s-soċjeta' rikorrenti għandha jedd fuq il-'customizations' u 'add ons' illi hija kienet għamlet lill-klijenti tagħha, il-Qorti trid issa tikkunsidra l-eċċezzjoni tas-soċjetajiet intimati.
92. Għandu jiġi osservat illi l-baži tal-argument tas-soċjeta' Microsoft Ireland huwa illi l-hekk imsejja Solution Provider Agreement (SPA) kif ukoll id-Developer's Licence it-tnejn jipprovdu illi li l-ġurisdizzjoni applikabbli f'każ ta' ksur ta' xi kundizzjoni tal-ftehim huwa esklussivament l-Irlanda.
93. Jirrizulta, di fatti, illi l-abbli difensur tas-soċjetajiet intimati jikkontendi illi "*l-customisations u l-add-ons li fuqhom il-kawża odjerna giet imsejsa minn IBS, jinsogru esklussivament w unikament mill-kuntratti li hija kellha ma' Microsoft Ireland u mil-liċenzja konċessa lilha minn Microsoft Ireland.*" (fol 489)
94. Hawnhekk, madanakollu, il-Qorti tosserva illi il-meritu tal-kawża ma hijiex il-customizations u/jew l-add ons inniffishom, iżda l-fatt illi bl-aġir tas-soċjetajiet intimati, d-dritt tal-awtur illi s-soċjeta' rikorrenti tgawdi fuq tali customizations u/jew add ons ġie u qiegħed jiġi lilha leż.

95. Għalhekk, huwa ċar illi l-meritu tal-każ ma huwiex in-natura tal-customizations u/jew add ons kif deskritti u ben stabbiliti fil-kuntratti tal-SPA u d-Developer's Licence, iżda hija l-użu mingħajr permess ta' tali customizations u/jew 'add ons' minn soċjetajiet kompetituri tas-soċjeta' rikorrenti, bil-komplicita' u/jew assistenza tas-soċjetajiet intimati.
96. Dana għalhekk ifisser illi dak ipprovdut fl-Agreements fuq imsemmija ma huwiex il-meritu tal-kawża, peress illi dak li qed jiġi kkunsidrat huwa l-użu ta' tali għodda b'mod illeċitu minn terzi u mhux in-natura ta' tali għodda per se.
97. Għalhekk, la darba l-meritu tal-każ odjern huwa d-dritt tal-awtur illi s-soċjeta' rikorrenti qiegħda tikkontendi ġie lilha leż, il-ġurisdizzjoni applikabbli hija dik fejn tali dritt ta' awtur ġie kkkreat, ossija Malta, bir-riżultat illi l-eċċezzjoni preliminari tas-soċjeta' Microsoft Ireland ma timmeritax illi tiġi kkunsidrata favorevolment.
98. Mill-banda l-oħra, għal dak illi jirrigwarda s-soċjeta' Microsoft Malta Limited, mill-assjem tal-provi kif prodotti sa issa, joħroġ ċar illi mument minnhom, rappreżentanti tas-soċjeta' Microsoft Malta Limited, fosthom ċertu Nunzio D'Ugo, setgħu kienu nvoluti b'mod attiv sabiex klijenti tas-soċjeta' rikorrenti jittieħdu minn soċjetajiet kompetituri tagħha, u dana a skapitu ta' l-istess soċjeta' rikorrenti, kif ukoll setgħu, b'xi mod, assistew sabiex il-customizations kif ukoll add ons li kienet għamlet is-soċjeta' rikorrenti jkunu aċċessibbli għas-soċjetajiet kompetituri tagħha, mingħajr il-permess tas-soċjeta' rikorrenti, u dana sabiex tali soċjetajiet kompetituri ikunu jistgħu jibqgħu jipprovdut servizz fuq dak ġia disinjat, fejn il-customizations u add ons disinjati mis-soċjeta' rikorrenti, u li fuqhom tikkontendi illi għandha dritt tal-awtur, ġew aċċessibbli liberament, possibbilment bl-assistenza ta' l-istess soċjeta' Microsoft Malta Limited w l-impjegati tagħha.
99. Jirriżulta, għalhekk, illi fil-każ odjern, in-ness bejn is-soċjeta' rikorrenti u s-soċjeta' Microsoft Malta Limited ma huwiex il-kuntratti u licenzji illi s-soċjeta' rikorrenti kellha mas-soċjeta' Microsoft Ireland, iżda l-aġir u l-involvement tas-soċjeta' Microsoft Malta Limited u l-impjegati tagħha li seta' jilledi d-dritt tal-awtur tas-soċjeta' rikorrenti u li għalhekk seta' rreka danni lill-istess soċjeta' rikorrenti.
100. Għalhekk, fil-każ odjern, jidher ċar illi l-eċċezzjoni tas-soċjeta' Microsoft Malta Limited li hija ma hijiex il-leġittimu kontradittur ma għandux mis-sewwa u għalhekk jimmerita illi jiġi miċhud.

Konkluzjoni

Il-Qorti,

Wara illi rat l-atti u rat is-sottomissjonijiet bil-miktub tal-partijiet;

Wara illi semgħet it-trattazzjoni ta' l-abbli difensuri tal-partijiet;

Tgħaddi biex tiddeċiedi l-ewwel u tieni eċċezzjoni preliminari tas-soċjetajiet intimati billi **tiċhad tali żewġ eċċezzjonijiet preliminari.**

Tirriserva li tipprovdut dwar spejjeż fis-sentenza finali.

Il-Qorti għalhekk tordna t-tkomplija tal-provi fuq il-meritu.

Francesco Depasquale LL.D. LL.M. (IMLI)
Imhallef

Rita Sciberras
Deputat Registratur